

LETO—YEAR XIV.

Cena lista
je \$5.00.

Entered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 5. marca (March 5) 1921.

Subscription \$5.00
Yearly.

STEV.—NUMBER 53.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ALI NASTANE MIR
V RUONISKI INDU-
STRIJI V ALABAMI?PREMOGOVNIŠKI BARONI SO
SPREJELI RAZSODIŠČE.

Milicarke čete so odpoklicane.

Birmingham, Ala. — Dolgo časa so se upirali premogovniški baroni v Alabami, a ko so slednje spoznali, da ne zložijo rudarske solidarnosti, so pristali na razsodišče. Zadeva je zdaj jaražena governorju Kilbyju in on imenuje komisijo, o kateri sta se obe stranki izjavili, da jo priznata. Milicarke čete so bile odpoklicane. Čete so bile odredene v stavkovni okraj, ga pritožbo, da strajkari izvajajo nasilja, katero je po William C. Liller, komisar za mir, odklonil in izjavil, da ni resnična.

Governor je baje zahteval, da delavski departament odpokliče Lillera, ker je Liller v svojem poročilu izrekel, da je za nadziranje stavke odgovorna majhna skupina premogovniških podjetnikov in da je ta skupina odgovorna za nemire v stavkovnem okraju. Liller je vpisal to poročilo, ker je governor Kilby poročal, da so strajkari tepeni.

Med tem ko se so vršili ti dogodki, je javni tožilec prenehal s postopanjem proti milicarjem, ki so hudovali rudarja Balda.

Poročila, ki prihajajo sem iz stavkovnega okraja, so nejasna, če so določena za javnost.

Danizvano se poroča, da so premogovniški podjetniki pristali na razsodišče, ki pravno ne morejo biti, če "nastane mir v rudarski industriji."

ON SE MILJONAR LOČI PRO-
STOVOLJNO OD TEJA SVETA.

Omaha, Neb. — Kadar se navadno delavec loči prostovoljno od tega sveta, ker je življenska butara postala pretežka, tedaj zaidejo v veljavni škofavari, da se je delavec obesil, ustrelil, skočil v vodo itd. Prav najmanjše sentimentalnosti ne kažejo ti škofavari, kadar delavec izvrši samomor. Nekaj drugega je pa, če kaj takega izvrši blešni milijonar. Takrat opišejo dogodke, da študenti ne vedo, ali je bila nesreča ali samomor. Kako znajo pripovedovati ganljive povesti, naj služi vest o samomoru bivšega milijonarja, ki je predstavljal študentje takole: "Emil Rothchild, bivšega milijonarja in širnega trgovca in predsednika Rothchild Grain kompanije, so našli na njegovem domu v kuhinji na tleh in zadušene od plina. Plin je uhačal iz cevi pri peči. Člani njegove družine pravijo, da je mr. Rothchild trpel na živčni bolezn, ker so ga zadele velike izgube. On je pripovedoval, da je izgubil veliko v zadnjih mesecih z žitnimi spekulacijami." Napis se pa glasi: "Plin je umoril bogatega žitnega trgovca." Nikjer ni besede o samomoru. Pa naj še kdo reče, da škofavari niso lojalni denarni močniki.

KLAVNIŠKI DELAVCI SE PR-
PRAVLJAJO ZA ODPOB PROTI
MESARSKIM KRALJEV.

Omaha, Neb. — Prihodnji teden se snidejo v tem mestu zastopniki organiziranih klavniških delavcev iz vseh krajev Združenih držav, da se posvetujejo o potrebnih korakih proti namernim mesarskim kraljev, ki hočejo razbiti delavsko organizacijo. Mesarski kralji so pokazali svoj namen, ko so sodniku Alchulerju pisali, da ga ne potrebujejo več kot ransodnika.

VARNOST.

Chicago in okolice. V nedeljo oblačno. Zgodnji vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 30, najnižja 24. Sonce izide ob 6:18, zaide ob 5:45.

SOCIALIZED LIST TOZI
BURLESONA ZA POL MI-
LJONA DOLARJEV.

Washington, D. C. — Odvetniki newyorkega socialističnega dnevnika "New York Call" so v četrtek ušli tožbo pri takojšnjem okrožnem sodišču proti bivšemu glavnemu poštarju Burlesonu za pol milijona dolarjev odškodnine. Obtožnica se glasi, da je Burleson povzročil listu veliko finančno škodo s svojim ukrepom dne 3. decembra 1919, s katerim je odzval "Callu" poštni privilegij in katerega je sodišče razveljavilo v lausnem avgustu.

KIPENJE V MEXIKI
IZZIVA INTERVENCIJO.

Dve veliki krizi sta sopot spravili sodno republiko v tiri.

SITUACIJA JE RESNA.

Mexico City, Mehika, 2. marca. (Zakazano) — (Paul Hanna, Federated Press). — V Mehiki se razpado razvijata dve veliki krizi, ki sta nanaglasno porinili v osadje vsa druga notranja vprašanja.

Prva kriza je oblikovana intervencije, ki se sopol vnapreju po političnem nebu Mehike. Črna intervencija nedvomno porinila vstajajočo stavbo socialne demokracije v tej republiki. Druga kriza je notranja, ki ima preiskavati lojalnost predsednika Obregona na namreč delavskem razredu; ta kriza je generalna stavka železničarjev.

Obregon je že dolgo vsto let veljal za prijatelja delavcev, razložen in socialisten. Vendar je pokazal, da je res naklonjen delavskemu razredu. Ampak doslej še ni imel take oblasti kakor jo ima danes kot predsednik republike — in zdaj se je pokazala prva priložnost, da kot največji uradni in zagnanik ljudstva, ki ga je zavolilo, pokaže, ali je res delavski prijatelj ali ni.

Stavka je prišla, toda Obregon ni takoj pokazal svoje lojalnosti. On bi bil lahko preprečil stavko. Železničarji ne zahtevajo drugega kakor priznanje njihove nove industrijske organizacije. Če bi jo bil priznal, bi bila vsa stvar rešena že pred desetimi dnevi. Obregon pa ni samo odklonil priznanja, temveč je še zagrožil, da zloži stavko s silo.

To je povzročilo notranjo krizo. Vojdeltji železničarske federacije in drugih naprednih delavskih organizacij so bili prepričani, da je Obregon na njihovi strani zdaj pa pravijo, da je predsednik buržoa v sreč ali iz politične potrebe. V Obregonovem kabinetu je mož, ki nima nobenih simpatij do revolucionarnih aspiracij delavkega razreda. To je železniški ravatelj F. Perez. Ta človek se je tako zameril železničarjem, da poleg priznanja njihove unije zahtevajo, da se Perez odslovi.

Mehička delavska federacija je pomagala sedanjim vladni do zmage in krmlila prvič na bojnem polju in drugič pri volitvah, zato pa delavci upravičeno zahtevajo, da se vlada izkaže vredno njihovega zupanja.

Sedanja resna situacija prav lahko povzroči oboroženo intervencijo od zunaj. Ako Obregon vztraja v svoji trdnosti, ni izključeno, da se iz generalne stavke razvije revolucionarna revolucija, katerega tarabijo notranji in zunanji kapitalisti, zainteresirani v petroleje in druga naravna mehiška bogastva, na poziv na Združene države, da pošlje čete čez mejo, da naredi mir.

Položaj v tem trenutku je sledeči: Predsednik Obregon je zelo sedit valed odpora delavske federacije in je baje rekel: "Ta stavka ne bo zmagovala, dokler sem jaz predsednik." Delavski člani kabineta so sklenili, da ne demisionirajo, temveč bodo podpirali stavko toliko časa, da jih Obregon odslovi, ako se bo upal. Stavka se povoljno razvija. Na verskni železničar so zahtevali vsi uslužbeni in tovarni promet je zelo padel. Delavski poslanci v kongresu so organizirali mogočno opozicijo proti Obregonu in priča se je reorientacije političnih strank.

KAKO NASTAJAJO IZ-
GUBE V PODJETJIH?NASPROTNIKI DELAVSTVA
IZMEČEJO MILJONE, KADAR
JE TREBA UDARITI PO OR-
GANIZACIJI.

Cestnoželezniška družba v New Yorku je izdala več ko dva miliona dolarjev v ta namen.

New York, N. Y. — Velikonoško časopisje sicer rado pretaka krokodilove solze, da je treba povišati vozniš na cestnih železnikih, kajti če se to ne zgodi, prav zanesljivo družbe bankrotirajo, trdovratno pa molči o dejstvu, kako te družbe mečejo denar proč z obema rokama, da uničijo delavske strokovne organizacije.

Brooklyn Rapid Transit kompanija v New Yorku je izdala \$2,425,902, da uniči organizacije cestnoželezniških uslužbenecv. To ogromno vsto je izdala lani v septembru, da zloži stavko svojih uslužbenecv. Teh številko in datkih si ni izmislil kakšen delavski agitator, ampak objavlja jih je javna službena komisija, ki je pregledala troške in izdatke kompanije.

Poročilo jasno pokazuje, da bi bila družba lahko napravila čistega profita \$188,212, če bi ne izdala tega denarja po nepotrebnem za razbijanje organizacije cestnoželezniških uslužbenecv, čeprav bi stala voznina samo pet centov.

Številke ne lažejo, teh kompanije ne more spreminiti. Zaprav lahko najame škofavari, da v veljavniškem časopisju izjavijo, da se kompanija nahaja v velikih finančnih težavah zaradi dragega materiala in da je treba zaradi tega povišati voznino. Mogoče poročilo o gospodarstvu cestnoželezniške družbe v New Yorku odpre povod oč ljudstvu, da zahteva, da se natančno pregleda gospodarstvo vsake cestnoželezniške družbe, predne se dovoli povišanje voznine. Saj ljudstvo ni zaradi tega tukaj, da podpira slabo gospodarstvo cestnoželezniških kompanij, ki so pripravljene, da vržejo proč nekaj milijonov dolarjev samo zaradi tega, da se ne bodo njih uslužbenecv organizirali. Takemu slabemu gospodarstvu je treba enkrat napraviti konec. Čas za to je munda tukaj.

TVRDKA SEARS-ROEBUCK JE
ZNIŽALA MEZDO SVOJIM DE-
LAVCEM.

Chicago, Ill. — Znanja tvrda Sears-Roebuck, ki sprejema narobila po pošti, je znižala mezo svojim uslužbenecem, katerih je okoli tri tisoč pet sto. Albert H. Leach, podpredsednik kompanije, je rekel ob tej priliki, da so uslužbenecv kompanije lojalni. S temi besedami je povedal, da niso organizirani in da se ni bati stavke, da bodo uslužbenecv vse sprejeli, kar jim kompanija ponudi.

BOJ Z OREM.

Delaware, O. — Farmer Feust in njegov sin sta zadobila precej hude rane v boju z ranjenim orem v hosti, ko sta ga hotela vjeti. Orla sta izledila v hosti, ki je imel poškodovano eno pero. Farmer je poslal svojega sina po zabojo, da spravi vanj orla. Na stal je hud boj, ko sta okusala orla prijeli. Orel je sekal s kljunom in kremplji. Predno sta ga prignala v plotov kot in spravila v zabojo, sta krvavela oba iz mnogih ran. Orel meri z razprostrtimi peroti sedem čevljev.

gon odslovi, ako se bo upal. Stavka se povoljno razvija. Na verskni železničar so zahtevali vsi uslužbeni in tovarni promet je zelo padel. Delavski poslanci v kongresu so organizirali mogočno opozicijo proti Obregonu in priča se je reorientacije političnih strank.

SOCIALIZED PREDLOGA
PROTI SPIONAZI V DE-
LAVSKIH UNIJAH.

Albany, N. Y. — Socialistični poslanci v legislaturni zbornici in senatu so predložili resolucije za zakonodajno preiskavo spionaze, ki jo vrše privatne detektivske agenture v delavskih strokovnih organizacijah. Predsednik zbornice imenuje dva senatorja in tri poslance v preiskovalni odbor, ako bodo resolucije sprejete.

HARDINGOV INAVGU-
RACIJSKI GOVOR.

"Revolucija je lahko dragod, toda v Ameriki ne sme biti," pravi novi predsednik.

VELIKO RESED — NIČ NO-
VEGA!

Washington, D. C., 4. marca. — Danes popoldne je Warren G. Harding nastopil predsedništvo Združenih držav kot oseminvajseti predsednik. Ceremonije so bile preproste, toda ljudstva je bilo mnogo; celo bivši predsednik Wilson se je kljub prepovedi njegovega zdravnika udeležil inavguracije svojega naslednika. Istovarno je bil zaključen 85. kongres in nekroji predlog je ostalo pokojnih.

Harding je imel na stopnicah kapitola običajni inavguracijski govor, iz katerega posemoma sledeče izerpke glavnih točk:

Lige narodov. — Napredek naše republike dokazuje, da je najbolje, če se držimo stare poti in se ne zapletamo v zadeve starega sveta. Amerika ne more biti v nobeni stalni militaristični alijanci. Svetovna nadvlada je proti principom Amerike in vsled tega je ne more naša republika sprejeti.

Svetovni mir. — Amerika je pripravljena sodelovati v vsakem programu, ki strmi za odpravo vojne.

Narodna obramba. — Zadnja vojna je odkrila, da je sreč Amerike zdravo in sposobno, braniti svojo čast in da mu je lahko zupati. Ampak nekaj ni prav, če vidimo, da del naših državljanov posveti svojo delavnost privatnim pridobitvam sredi obrambne vojne, medtem ko drugi del se bojuje, žrtvuje in umira za obrambo domovine.

Revolucija. — Svoboda, svoboda v mehan zakona, in civilizacija sta dve neločljivi stvari. Ako revolucija strmi za tem, da strmoglavi sedanji red, naj druga ljudstva poskušajo s tem tragikom eksperimentom. V Ameriki ni prostora za revolucijo. Ako nam bo grozila revolucija, razvijemo zastavo zakona in reda in se znova posvetimo.

Stavka. — Rajši vidim, da se naši industrijalni spori položijo na konferenčno mizo pred konfliktom in trpljenjem, kakor pa kanejo po konfliktu.

"Zdrava ekonomija in rekonstrukcija". — Pot podjetništva je prava. Produktivna Amerika je poklicana, da dela in dela. Podjetništvo je treba upravne sposobnosti, olajšanja davčne butare in zadovoljivih kreditnih sredstev. Vlada se ne sme vtičati v biznes in vladni eksperimentov z izgubom mora biti konec. Naša najnevarnejša tendenca je, storiti zelo malo za vlado in pričakovati veliko od nje.

Zunanja trgovina. — Amerika mora iskati povečanih aktivnosti in širokega zupanja. Ohranjenje ameriške žage zahtevajo, da se stroški velike produkcije zrealizirajo v carini na uvoz. Premagali bomo zahteve domaših trgov, povečali produkcijo in z utrjenim podjetniškim duhom, ženjalnostjo in zmoglostjo raznesemo ameriško blago na vse trge sveta.

Domača prosperiteta. — Bogastvo ni sovražno blagostanju, pač pa mora biti njegov največji prijatelj. Amerika bi morala biti

STAVKA ŽELEZNIČAR-
JEV SANKCIJONIRANA.ŽELEZNIŠKA DRUŽBA JE TA-
KOJ NAPOVEDALA KON-
KURZ.

Z napovedjo konkurza namerava upnati železničarje.

Chicago, Ill. — Železniški magnati v zvezi z denarnimi motet izrajajo svoje igre dalje, ne zmeč se za dolžbe v transportnem zakonu. Žužati hočejo mezo za vsako ceno in ne glede na to, če je ali ni privolil železniški delavski odbor v znižanje. Atlanta, Birmingham in Atlantic železniška družba je znižala mezo svojim uslužbenecem in se ni pri tem oziroma na transportni zakon, v katerem je jasno povedano, kako se mora družba ravovati, ako zahteva znižanje meze. Železničarji so protestirali proti nameravani znižanju meze, ki je bilo določeno za prvi februar. Vsi protesti uslužbenecv so bili bob ob steno, družba se je držala svojega zaključka. Ko so železničarji videli, da ne da železniška družba prav nič za dolžbe v transportnem zakonu, so sklenili sejo zastopnikov šestnajst železničarskih organizacij, ki so v obrambo transportnega zakona sankcijonirali stavko pri Atlanta, Birmingham in Atlantic železniški družbi.

Ko je bil transportni zakon na dnevnem redu v kongresu, so železniški poslanci protestirali proti njemu, zagovarjale so ga na železniške družbe kot najbolj modro stvar na svetu. Odkar je bil zakon sprejet, so železničarji strogo ravnali po njem. Bivši železniški magnati so ključno le tam na poti, kjer se da izrabiti v njih korist, v nasprotnem slučaju se pa ne brigajo zanj in ga prelomi, kjer koli ga le morejo. Ti fakti menda govore dosti jasno, kdo se ravna po obstoječih zakonih in kdo se ne briga zanje.

Komaj je železniška družba izvedela, da so železniške organizacije odobrile stavko, je napovedala konkurza. Sodnik Silbey je imenoval sodnijskim upraviteljem B. L. Burza, bivšega predsednika prizadete železniške družbe. Obnem je pa sodnik naročil sodnijskemu upravitelju, da zniža mezo uslužbenecv za polovico povznesla z dne 31. decembra 1917.

Železniške organizacije so proti temu odloku takoj podvale potrebne korake in se obrnile na železniški delavski odbor, da stopi v akcijo. Odbor bo stvar takoj zaslišal.

G. Lührsen, predsednik organizacije železniških prometnih uradnikov, se je izjavil značilno o tem mezdnem znižanju: "Če se lahko zniža mezdna lestevica na ta način, da se železniški predstojniki imenuje sodnijskim upraviteljem, tedaj je bolje, da to sedaj izvedemo kot kamele."

SOCIALIZED PREDLOG ZA
S UR DELA ZAVRŽEN V
WISCONSINU.

Madison, Wis. — (Federated Press). — Predlog za osemurni delavnik, ki so ga izdelali socialistični poslanci in katerega je odobrila Wisconsin Federation of Labor, je bil poražen v legislaturni zbornici. — Senat je sprejel resolucijo za splošno razoroženje in za odpoklic ameriških čet iz Evrope in Azije.

Delavska zmaga na Angliškem.

London, 4. marca. — Pri izvolitvah parlamentarnih volitvah v Dndleyu je bil izvoljen kandidat delavske stranke, J. W. Wilson, z 10,244 glasovi. Kandidat Lloyd Georgeve koalicije je dobil 9968 glasov.

Panama mobilizira čete za vojno s Kostariko.

prosta madežev teške bede. . . Amerika mora biti dežela domov, razsvetljenih z upanjem in srečo.

MODER NASVET NOVEGA DE-
LAVSKEGA TAJNIKA AME-
RIŠKIM DELAVCEM!

Pittsburgh, Pa. — James J. Davis, novi tajnik za delo v Hardingovem kabinetu, je dal ameriškim delavcem ob svojem odhodu v Washington sledeči premodri nasvet:

"Delajte trdo, studirajte trdo in dosti spite! — pa bo vse dobro."

(Torej delajte, delajte ko konji 12 ur, studirajte sanjske bukve 10 ur in spite 15 ur! — pa bo vse dobro — za lakorščevalce.)

SLOVENSKI KLERIKALCI
SO "PRO-AUSTRIANS".

Ameriški poročevalci v Beogradu brzojavijo svojem listu o spredanju klerikalcev v Jugoslaviji.

"VEDEJO SE PROTIJUGO-
SLOVANSKO."

Čikago "Daily News" prinaša več dni dnevne kabiograme iz Beograda, katere polnijo njihov poročevalce A. R. Decker. V poročilih hitoma tuptam kakšno zanimivost, med katere nedvomno spada tudi sledeči odlomek:

"Imena strank v ustavodajni skupščini ne pomenijo nič ali pa ravno narobe. Na primer radikalci, katerih je 94, so nasadnjaki, demokratje — 95 poslancev — so nacionalisti, zemljoradniki pa, ki imajo 39 glasov, so ultranacionalisti. Turki so za Srbe. Klerikalci — okrog 19 glasov — so vduhlo protijugoslovanske; klerikalci so pro-Austrijski (za Avstrijo), kajti Habsburški so bili stebri katoliške cerkve. . . Najljudejši pojav v skupščini je skupina 59 komunistov itd."

Deckerjevih poročil, ki se še vedno vlečejo, se o priliki še dotaknemo.

POKOPALIŠČE AVTOMOBILOV
ODKRETO.

Buffalo, N. Y. — Pod neko strmo skalo nad Eriejskim jezerom so našli sedemnajst avtomobilov. Skala se nahaja nekaj milj zapadno od mesta. Polcija je preverila, da so lastniki zavarovali svoje avtomobile proti tatvini, na kar so jih pogubili čez chalo v jezero, kjer so mirno počivali na dnu, da so prešli na stranek našin zavarovalnice proti tatvini.

Avtomobili so raznega sistema in val nosijo znamenja, da so bili zapeljani, predno so bili pogubljeni v jezero. Polcija ima še eno teorijo: po kateri so bili avtomobili ukradeni in zavarovani. Torej so na to spustili avtomobile v jezero, da so bili varni pred odritjem tatvine, poleg so pa se potegnili zavarovalnici.

BITKA NA ŽIVLJENJE IN
SMRT Z DESPERADOM.

Beaumont, Tex. — Okrajni šerif je obkolil kubo s svojimi deputiji, v kateri se je skrivaj desperado, Monroe Gilder, ki se je branil do zadnjega, dokler ni bila kuba nad njegovo glavo v plamen. V tem boju je ustrelil dva zamora in enega belopoltnika. Ko je opazil, da zanj ni rešitve, da se mora podati šerifu ali pa sgoriti v svoji kuži, je izvršil samomor.

OBESIL JE DUHOVNIŠKO SUK-
NJO NA KLIN IN ŠEL JE V TO-
VARNO.

Kansas City, Mo. — Rev. Jos. Meyer Jr., pastor Budd Parkove krščanske cerkve, je slekel duhovniško suknjo in šel delat v tovarno. Ko je cerkveni občini izročil svojo rezignacijo, je rekel: "In če poznati delavsko teženje, mora sam postati delavec. Po njegovi sodbi bo bolje služil duhovniškemu poklicu, če živi sam med delavci in opravlja težka telesna dela."

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisati se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.55 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benevolent Society.

Owned by the Slovene National Benevolent Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v objavi: 1. pr. (Januar 31-31) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnik potekla naročnina. Poslovite se pravočasno, da se vam ne ustavi list.

"PLAVI" ZAKONI.

Vrši se popolnoma organizirana kampanja proti takozvanim "plavim" zakonom, ki prepovedujejo razvedrilo ob nedeljah in s katerimi se hoče prisiliti, da bodo ljudje ob nedeljah čepeli doma ali pa hodili samo cerkev. Kampanja proti takim "plavim" zakonom se vrši v časopisju in kinematografskih gledališčih. Drugi reformatorji, ki žele slabe ljudi kar čez noč spreobrniti v angelje, bi najraje prepovedali prodajo tobaka ob nedeljah in delavnikih, da to "hudičevo" zelišče ne vodi več ljudi v hude skušnjave. Zopet imamo reformatorje, ki vidijo največji greh v slikah, na katerih so ljudje slikani goli in brez obleke. Proti vsem tem reformatorjem se vodi zdaj kampanja.

Skušnje nas uče, da take reforme, ki jih priporočajo reformatorji, ki vidijo le v sebi visoko moralne ljudi, v drugih pa nemoralne, kateri se ne ravna po njih bujni domišljji, so do zdaj prinesle malo uspehov. Dobili smo prohibicijo, saluni so odpravljeni, toda pijača se prodaja tajno po beznicah, na ulici in tihotapci kuhajo žganje in prejemajo zanj lep denar. Prepovedani so tudi narkotični strupi; zdaj pa čitamo, da so bili prijeti ljudje, ki tržijo z narkotičnimi strupi in delajo ogromne dobičke.

Ce se je zdaj zbudila javna vest in se je pričelo agitirati proti takim reformam, ki prinašajo ljudstvu več škode kot koristi, je to razveseljiv pojav. Vendar pa mora biti tisti odkritosrčen v svoji agitaciji, ki agitira proti duševnim sponam, s katerimi hočejo reformatorji okovati ljudstvo, da ne bo moglo več samostojno misliti in bo v vseh zadevah postavljeno pod nadzorstvo duševnih jerobov.

Danes nimamo več stebrov sredi javnih trgov, na katere so privezovali majhne grešnike, za katerih pa prišli dolgi rdeči jeziki na prsi. Danes ne izpostavljajo več na javnih trgih grešnikov, ki imajo okoli vrata velik lesen ovrtnik, ljudstvo jih pa v svojo zabavo obmetuje z gnjilimi jajci.

Ali nekaj imamo, kar ustava ne dovoljuje. In to je omejitve svobode govora in zborovanja. Če so tisti odkritosrčni v svoji agitaciji, ki zdaj vodijo kampanjo proti "plavim" zakonom, bi morali ravno tako naglašati v tej kampanji, da je svoboda govora in zborovanja nedotakljiva reč, ker jo izrečno garantira ustava Združenih držav.

Skoraj vsaki dan lahko čitamo v časnikih, kako se krši svoboda govora in zborovanja. V nekem mestu prepovedo govorniku govoriti, ker priporoča delavcem, naj se organizirajo. Drugje pridruže kompanijski stražarji na shod štrajkujočih in razženejo zborujoče delavce. V Pennsylvaniji je odločilo najvišje sodišče, da delavci ne morejo zborovati na ulici, ker ceste služijo le konjem, volom, kravam, vozovom in motornim vozovom, niso pa zbirališča za človeška bitja.

Ko so očetje te republike sprejeli v ustavo, da je svoboda govora in zborovanja nedotakljiva reč, so izrekli, da nima nobena državna zbornica ali občinski zastoparji, da sprejme "plave" zakone, ki omejujejo svobodo govora in zborovanja.

Kdor je za odpravo "plavih" zakonov, je za odpravo vseh "plavih" zakonov ali pa nobenih, kajti "plavi" zakoni se ne dajo deliti, kateri so dobri ali slabi, potrebni ali nepotrebni, ampak za nič so vsi, ker hočejo z njimi poboljšati ljudi, ne da bi odstranili vzroke, ki povzročajo, da ljudje ne morejo biti boljši, kot so, ker so slabe tudi družabne razmere.

DOBRI ČASII

Pri mestni posredovalnici za delo v Baltimorju, Md., je bilo razpisanih sto delavskih mest in mezda je bila trideset centov na uro. Priglasilo se ni nič manj kot dva tisoč prosilcev za delo. Med njimi so bili enako zastopani zamorski in belopoltni delavci.

To dejstvo pove več kot debela knjiga. Trideset centov na uro, ko stane par čevljev osem do devet dolarjev, hleb kruha pa deset centov. Če pojde tako naprej, bo kmalu del ameriškega delavstva živel v takih razmerah kot kitajski kuliji.

DOPISI.

POZOR DELEGATJE IZREDNE KONVENCIJE SNPJ!

Opozorjam brate delegatje izredne konvencije SNPJ, da jih bodo čakali na vseh telegrafskih postajah v Chicagu, mestu državnih SNPJ v Chicagu, katere bo poznati po traku v slovenskih barvah, katerega bodo imeli pri petega na suknji. Omi brate delegatje, ki so v Chicagu poznani, naj se obrnejo na te zastopnike. — Opozorjam brate delegatje, ki se nimajo steno, da je zbirališče delegatov gl. urad SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave., kjer bodo dobili vse informacije. V skladu, da kateri med bratov delegatov želi v Chicagu in na postaji ali v mestu zbirališča delegatov SNPJ, naj pokliče po telefonu gl. urad SNPJ — telefon št. Lawndale 4635. — Brate delegatje, vabljeni so — Za odbor — Peter Bernik, 2657 S. Lawndale Ave.

POZOR ROJAKI — GLAVNI DELEGATJI ST. 1, 20, 109 in 121 SNPJ!

Bratje, znano vam je, da se vrši izredna konvencija SNPJ v Chicagu in prične 14. marca t. l. Vred tega apelirani na vas, da prijavite nemudoma, ako vam je mogoče in koliko bratov delavcev lahko sprejmete na stanovanje za časa konvencije. Sporočiti to planemo ali telefonsko na naslov: Peter Bernik, 2657 S. Lawndale Ave., telefon št. Lawndale 4635, ali bratu Frank Udo-lichu, 1844 E. Racine Ave., telefon št. Canal 4578. — Brate, apelirani na vas, da to storite nemudoma, da bo mogoče vas potrebno urediti, kar čas je kratki! — Za odbor Peter Bernik.

La Salle, Ill. — Tukajšnja tovarna za cement nam je sporočila 18. februarja, da delavci zopet "pribojček" in sicer vsi delavci po 10c na uro. Seveda ta pribojček nam je družba odslušila v toliko, da bo ona imela ta pribojček na delavci, ali pa domače rečeno, da bomo morali delati od 19. januarja t. l. na deset centov na uro cenajo. Razumno, da kaj drugega ni bilo pričakovati od družbe, ker sicer bi prišla na boben.

In take "darila" dobivajo sedaj delavci, ker so pri sedanjih volitvah tako "lojalno" volili kandidata, katere so postavili velepodjetniki in se niso ozirali na stvarila in spole delavskih voditeljev in listov — ne puhi, ki so prinašali "plidke" izdihali na Coksa — ampak listov, ki so stali na strani delavstva v največjem trenutku.

Upam, da bo sedanjí položaj, v katerem se nahaja delavstvo, odprl oči še onim delavcem, ki so sedaj spali in pustili, da se drugi za vse misli in delati, ki so dovolili, da jih zastopajo v javnih uradih in postavočajnih zbornicah. Sprevideli so se markateri delavci, kako gorčasto napačno so napravili, ko so oddali glasova kandidatom, katere so postavili naši največji nasprotniki. Toda žal po tej zvonitvi je prepozno in lani smo za dobo štiri leta najverjetneje izkoristili, če večkrat, kot je bilo doslej, to kažejo vsa znamenja. Toda to nas ne sme oplašiti, ne smemo obupati, ampak to naj bo naša šola, šola, ki bo stala mnogo let. Pripraviti se moramo za prihodnje volitve, organizirati se politično, ustanoviti socialistične klube, vstopovati, tako da bomo pri prihodnjih volitvah upoštevali reslo "delavci naj volijo delavca, gospod gospoda."

Meseca januarja smo imeli takaj javni shod, katerega je sklical tukajšnji slov. socialistični klub št. 4. Na tem shodu je nastopil glavni govornik sodrug Josko Oven, ki nam je v jedrnatih besedah pojasnil pomembnost politične organizacije za delavstvo, vzroke sedanje brezposelnosti in kako nam je mogoče izboljšati sedanji delavski položaj. Udeležba na shodu je bila še poveljna in vsi navzoči so odobraval izjavljani govornika. Toda žal, priznati moram, da je bila volika masa delavstva, ki je popolnoma brezbrbna in mirna za vse, kar je v korist njemu samemu.

To najbolj razvidi oni, ki ahtira za delavsko politično organizacijo, socialistično stranko. Pri svoji agitaciji za socialistično stranko oziroma socialistični klub naletim na rojake, ki imajo vsakovrstne izgovore in pomisleke toda niti enega ni, ki bi bil v resnici umesten izgovor. Vse bo priznal, da je tako, kar mu bo navedel rojak, ki agitira, toda da bi pristopil v klub, ne tega pa ne. Eni se bojijo gospoda župnika, češ, kaj bodo reči gospod župnik, ako se spijeni v socialistični klub; drugi zopet bosa, češ, da me bo takoj odslovil, ako postanem član socialističnega kluba; tretji zopet pravijo, da je žena na sprotna temu in da on hoče imeti mir v hiši in se ne vedno pripraviti; četrti zopet pravijo, čemu bom član kluba in plačeval vsaki mesec toliko in toliko, jaz sem ravno tako dober socialist ali pa še boljši kot oni, ki so v klubu; peti zopet, ah čemu mi bo klub in politična organizacija, saj mi ni nič pomagalo s tem, če grem na volišče in volim, saj je vedno enake in nič pomagano. Taki in enaki izgovori se slišijo od onih, ki jih najbolj tepe bič, katerega so sami spletili in ga izročili onim, ki so največji nasprotniki delavstva, ki vedno pazijo na to, da je delavstvo razcepljeno.

Da, rojaki, le priznajmo, da indirektno sami pomagamo sebe izkoristiti v korist velepodjetnikov. Pustite vse neumestne izgovore, pridružite se nam, izpustite ne morete ničesar, pridobiti pa veliko. Dolžnost slehernega delavca je, da je politično organiziran in sicer tako dobro kot so naši nasprotniki. Čemu pa med našimi nasprotniki ni nobenih pomislekov zoper politično organiziranje, zakaj so naši nasprotniki tako dobro organizirani politično, zakaj imajo vso moč in oblast v rokah naši nasprotniki. Na ta vprašanja naj si vsakdo odgovori, pa bo spoznal, ali je politična organizacija potrebna ali ne. Ako bi bili delavci tako dobro politično organizirani kot so naši nasprotniki, ali mislite, da bi imeli sedaj n. pr. republikanci večino v vseh javnih uradih in postavočajnih zbornicah? Ne, nikakor ne. Kajti to je statistični dokaz, da je zdaj vseh proizvajalci, hišarji in poljedelci delavci ali farmarji, in kapitalisti, ali oni, ki ne proizvajajo ničesar drugega kot samo našte za nova izboljšanja delavstva, tako velikanstvo, da si usmrdijo še misli ne more, namreč da je 99 odstotkov producentov, t. j. delavcev in malih farmarjev in samo dva odstotka onih, ki ne sejo, ampak samo fanjejo, t. j. kapitalistov. Da smo na vsi producenti, so je industrijski delavci in farmarji enako izkoristili od skupnega sovražnika v tem slučaju smo dva odstotka, je pa pribito in tudi dokazano. In čemu? Čemu dva odstotka vsa ljudstva v Zdr. državah veda 99 odstotkov. Kaj je temu vzrok? Ali ni brezbrbna ljudstva, nezanimanje za svoje lastne interese, za svoje delavnosti in pravice. Ali nismo mi proizvajalci enako izkoristili od skupnega nasprotnika, brez osira, ali je črnc ali belopoltni, ali pripada tej ali oni narodnosti, ali je to tako neučeno, da pripada demokrati ali republikanski stranki ali pa je magari največji boljševik. Vsi smo enako izkoristili brez osira na stan ali poklic, da je le pod peto velepodjetnikov. — V tovarni, v kateri sem jaz vposlen, je dobro znano vsem od zadnjega priganjača na do gl. predsednika tega podjetja, da pripadam k socialistični stranki in da sem tudi zvest član te organizacije. In ko je 16. februarja našla plačo za deset centov na uro, smo bili vsi enako prizadeti in ni bilo nobene razlike, vsi smo bili enako prikratkani, republikance, demokrat in ta najbolj rdeč.

Ako smo torej vsi enako prizadeti, smo torej tudi vsi enaki, čemu potem se izgovarjati, in imeti toliko izgovorov. Brez strahu stopite v vrste razredno zavrnega delavstva, v vrste politično organiziranega. Pristopajte k socialističnim klubom, ustanovljajte jih, kjer jih še ni, in v tem je naša rešitev, naša odpora, vse drugo je brez pomena in bedaste fraze, ki delavstvo škoduje ne pa koristi. Čemu izredno naše najboljšje o-

Četrta konvencija Jugoslovanskega Republičanskega Združenja.

(Is gl. urada J. R. Z.)

Eksekutiva J. R. Združenja je obdržala v zadnjih tednih več sej, na katerih se je razpravljalo izključno o konvenciji. Od zadnje konvencije pa do danes so se razmere toliko spremenile, da se mora spremeniti tudi naša dosedanja taktika, da hodimo po najkrajši poti do naših ciljev. S političnimi preobratu in v izvolitvi ustavotvorne skupščine v Jugoslaviji je prvo dejanje našega dela končno in dolžnost eksekutive je bila, da je sklicala konvencijo, da si narod tako sam izbere nadaljnjo pot do uresničanja ciljev J. R. Z.

Število do sedaj prijavljenih delegatov ni tako veliko, kakor pri zadnji konvenciji. Upoštevati moramo slabe delavske razmere, ki ahtakor še dopuščajo društvom v bolj oddaljenih krajih poslati delegate. Posiljajo nam sporočila, da se popolnoma strinjajo z delom eksekutive J. R. Z. ter da zaupajo konvenciji, da bo tudi za bodočnost napravila načrt, razmeram najbolj primeren.

Do sedaj so prijavljeni sledeči delegati:

1. G. M. Mahaj, Kraj. org. J. R. Z. št. 17 in "Enskopravnost", Cleveland, O.
2. Frank Udoich, Kraj. org. št. VI. J. R. Z. Chicago, Ill.
3. John Turk, Kraj. org. št. VI. J. R. Z. Chicago, Ill.
4. Anton Zevnik, Kraj. org. št. V. J. R. Z. Hermine, Pa.
5. A. J. Purian, Kraj. org. J. R. Z. št. 50, Dubuque, Iowa.
6. Bartol Jerant, Kraj. org. J. R. Z. št. I. Lawrence, Pa.
7. Agnes Grile, Kraj. org. J. R. Z. št. 66, Detroit, Mich.
8. Anton Jurak, Kraj. org. J. R. Z. št. 11, Detroit, Mich.
9. John Garbar, Kraj. org. J. R. Z. št. 48, Barbenton, Ohio.
10. Josip Oves, Slovenska Seheja J. R. Z.
11. John Mahaj, Kraj. org. J. R. Z. št. 39, Aurora, Ill.
12. Anton Bostaj, Kraj. org. J. R. Z. št. 47, Pullman, Ill.
13. John Arac, Kraj. org. J. R. Z. št. 14, Waukegan, Ill.
14. Martin Marasich, Kraj. org. J. R. Z. št. III. Gross, Kansas.
15. Vincent Ostakar, Slovenska Narodna Podpora Jednota, Chicago.
16. John Vagril, Slovenska Narodna Podpora Jednota, Chicago.
17. Andrej Amrev, nadzorni odbor, Detroit, Mich.
18. Louis Todorovic, nadzorni odbor, Detroit, Mich.
19. Frank Koro, nadzorni odbor, Cleveland, Ohio.
20. Philip Godina, za list "Prosveta" in član eksekutive J. R. Z.
21. Jos. Savarink, član eksekutive J. R. Z., Chicago, Ill.
22. Frank Zalta, " " " " " " " "
23. Frank S. Tander, " " " " " " " "
24. Miha Alah, " " " " " " " "
25. Frank Alah, " " " " " " " "
26. Miha Lohic, " " " " " " " "
27. Mary Antia, " " " " " " " "
28. Fran Gottlicher, " " " " " " " "
29. Ivan Knezevic, " " " " " " " "
30. Nikola Stakic, " " " " " " " "
31. Anton Blizan, " " " " " " " "
32. Frederic Zalamnik, " " " " " " " "
33. Mary Udoich, tajnica odbora centralnega odbora J. R. Z.

Pričakuemo, da se v prihodnjih dneh prijavi še lepo število delegatov, katerih imena priobesimo poslej.

Na svoji zadnji seji je eksekutiva sprejela sledeči

PROVIZORIJSKI DNEVNI RED ZA IV. KONVENCIJO J. R. Z.

1. Otvoritev in pozdrav.
2. Konstituiranje odbora za volitev odboev.
3. POROČILA:
 - a) tajnikovo;
 - b) blagajnikovo;
 - c) nadzornega odbora;
 - d) centralnega odbora; (poročila sestri M. Udoich);
 - e) br. Zalamnik.
4. REFERATI:
 - a) Znanje in notranje zadeve Jugoslavije, (br. Zaverink);
 - b) Gospodarska organizacija, (br. Godina);
 - c) Pravila oz. bodoča forma J. R. Z. (br. Tander);
 - d) Znanje.
 - e) Volitva:
 - a) eksekutiva;
 - b) centralnega odbora;
 - c) nadzornega odbora.

ZAKLJUČEK KONVENCIJE

Konvencija se vrši v petek in soboto, to je 11. in 12. marca v dvorani S. N. P. J. na 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Pričetek točno ob deveti uri dopoldne. Nadzorni odbor se snide že dan prej, t. j. v četrtek, dne 10. marca ob deveti uri dopoldne v glavnem uradu J. R. Z. na 3639 West 26th Street, Chicago, Ill.

Nadalje opozorjamo br. delegatje, da nam nemudoma sporočijo, ako kateri izmed njih ne pozna Chicago, s katerim vlakom da dosepe v mesto, da jih sprejememo na kolodvoru. Ako kateri izmed bratov delegatov se nima poskrbljeno za stanovanje po prijetilnih ali znanih, naj to sporoči uradu, ki bo skušal najti stanovanje.

Ponovno povdarjamo:

Konvencija se vrši: Dne 11. in 12. marca, v dvorani S. N. P. J. na 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Pričetek točno ob deveti uri dopoldne. Prineite seboj svoje poverilnice, da se izkažete pri odboru, da ste pravočasni delegati. Opozorjamo tudi, da si konvencija prikraja ogromno dela, ako delegati predložijo vse svoje prošnje plemenim potom ter jih izroče v pretes zato izvoljenim ali odbkom. Prosimo, da se upošteva to, da ne bo gube časa po nepotrebnem.

rožje, glasovnice našim največjim nasprotnikom? Kdor odda svoj glas kandidatu velepodjetniških strank, ta sam prizna, da je popolnoma zadovoljen z vsem, kar dobi od velepodjetnikov, toraj sedaj tudi z brezposelnostjo in se ne sme takorekoč nič pritoževati.

Delavci rojaki, če cukrat vas pozivljami pristopajte v socialistično stranko in ustanovljajte socialistične klube! Proč z raznimi predsodki, ampak vai v vrste razredno zavrnega in politično organiziranega delavstva!

Na zadnji mesečni seji tukajšnja slovenska socialističnega kluba št. 4 je bilo sklicano, da klub priredi v prostorih Slovenskega narodnega doma veselenje 6. marca t. l. popoldne. Pričetek veselja ob eni uri popoldne. Rojaki v La Salle in bližnji okolici, apelirani na vas, da se udeležite te veselice v polnem številu. Pokazimo s tem, da se zavedamo naše razredne dolžnosti, da podpiramo klub, da bo mogel vedneje vršiti svojo nalogo, da se spomnimo in navdimo za našo bodočo nalogo. Za vsakršno dobro postrebo bo v vsakem osiru najbolj preskrbljeno. — Rojaki, na ponabite prve nedelje meseca marca, in prvi na veselite v Slovenskem narodnem domu! — Organizator kluba št. 4.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

U. J. Part, III. — O dopisku,

o katerem vi poročate je že nek

drug dopisnik poročal. Ene in

ste stvari dvakrat poročati, ne

ni umestno. — Pustite,

Kapital \$100,000.00 Rez. zaklad \$30,000.00

Novo ime—staro poštenje.

"Nemeth State Bank" je le premenilo svoje komercialno ime. Novo ime ima—ga smo dobili pripravi našim strankam American Union Bank, ki so bili tako preseljeni k nam. Nemeth State Bank je za dolžnost, da se poslužuje v pošteni odločitvi obeh poslovanj, pravilo in točno kot so to vsi v praksi.

VAM NE BO ŽAL,
 ako pošljete denar svojemu v domovino po American Union Banki. To vam bo najboljša posrednica in najhitrejša cesta. Vi boste prejeli zadovoljni, ako pošljete Amer po American Union Banki, ki gleda po vseh strankah.

VI BODETE ZADOVOLJNI,
 ako pošljete svojemu denar po American Union Banki svojemu v tujino. Kaj ne, ako tako hitro se pošlje.

VAM SE NI TREBA BAVITI,
 ako se vaše hitine svojemu po našim notarijatu po American Union Banki.

Na vas pozivamo priti na:

AMERICAN UNION BANK,
 IVAN NEMETH, predsednik.

Glavni uradi
 10 E 22nd St.,

Podružnica:
 1597 Second Ave.,

NEW YORK CITY.

denar v staro domovino

Redni letni poligresni denar v vse kraje na
Slovensko, Hrvaško, Dalmacijo in Istro.

Redni letni poligresni denar tudi v Srbijo, Belogorje in Rumunijo. Jamštvo
polnega denarja, kakor tudi pred vojno, da bodo hitro in točno izplačani.

PRODAJAMO SIFKANTE NA VSE LINJE.

na vsaki celi 5 letih do 5 evrov. Posrednik in svetnik po 5-20.

ASPAR STATE BANK,
1500 Dear Island Ave., Chicago, Ill.